

คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใหญ่: กรณีภาษาอังกฤษ

Loanwords in Shan Language: English

พรณิดา ขันธพัทธ์ (Phannida Khanthaphad)*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความด้านภาษาศาสตร์ ซึ่งได้กล่าวถึง วิธีการยืมคำในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ ลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ

วิธีการยืมคำในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้น มีหลายวิธี คือ การทับศัพท์ การแปลศัพท์คำยืม และการบัญญัติศัพท์ใหม่ (การสร้างคำขึ้นใหม่ให้ความหมายเหมือนกับคำยืมนั้น)

ในด้านลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ก็มีในหลายลักษณะ คือ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาไทยใหญ่กับคำยืม และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม ทั้งนี้ เมื่อมีการยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่แล้วก็จะมีการเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทยใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้าส่วนขยาย

ในด้านปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ ปัจจัยการรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค และปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดแนวโน้มนโยบายและสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาการใหม่ ๆ ดังนั้น ปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้มีการยืมคำและบัญญัติคำศัพท์เพื่อใช้แทนคำภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ: คำยืม, ภาษาอังกฤษ, ภาษาไทยใหญ่

* กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Abstract

This linguistic article discusses how English loanwords are adopted in Shan, features of English loanwords in Shan, and factors in borrowing English words in Shan.

Various methodologies are used for borrowing English words in Shan, which include transliteration, translation, and coining (inventing new terms).

Many features are found in English loanwords in Shan, which are single English words, Shan-English compounds, and English compounds. English loanwords in Shan have the Shan word order- the head precedes the modifier.

Factors in borrowing English words in Shan include politico-economic conditions, western commodities, as well as modernity and technology that lead to new policies and innovations. These factors have resulted in borrowing English words and inventing words in Shan to replace English words constantly.

Keywords: Loanwords, English, Shan Language

บทนำ

ไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไท มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉาน ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสหภาพเมียนมาร์ ชาวไทใหญ่มีการติดต่อกับชาวล้านนา มาตั้งแต่อดีต ดังปรากฏหลักฐานว่า ในสมัยพระญามังรายได้ขยายอาณาจักรล้านนาไปถึงเมืองไทใหญ่ (รัฐฉาน) และได้ให้โอรส คือ ขุนเครีออกไปครองเมืองนายน อันเป็นหัวเมืองไทใหญ่ นอกจากนี้ ก็มีการติดต่อกันระหว่างชาวไทใหญ่และชาวล้านนา มาโดยตลอด เช่น มีพ่อค้าไทใหญ่จากหัวเมืองต่าง ๆ ในพม่าขนสินค้าบรรทุกหลังวัวหรือม้า เข้ามาในรูปของขบวนวัวต่าง ม้าต่าง อีกทั้งยังมีชาวไทใหญ่ที่เชี่ยวชาญการทำไม้สักจากพม่าได้เข้ามาทำมาหากิน โดยการตัดไม้สักล่องไปขายยังเมืองมะละแหม่ง

ชาวไทยใหญ่เหล่านี้มีจำนวนมากที่เข้ามาแล้วไม่กลับพม่าอีกเลย ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองไทย และกลายเป็นพลเมืองไทยไปในที่สุด (สายสม ธรรมมิ, 2538, หน้า 3)

อย่างไรก็ตาม จากบันทึกทางประวัติศาสตร์เหตุการณ์ที่ทำให้ชาวไทยใหญ่ต้องอพยพเข้ามาในประเทศไทยมีหลายเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพม่า โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2428-2429 อังกฤษได้เข้ามายึดอำนาจของกษัตริย์พม่า และล้มล้างระบบราชาธิปไตย เป็นเหตุให้หัวเมืองต่าง ๆ ในรัฐฉานพากันก่อการจลาจล เกิดเป็นสงครามแย่งชิงอำนาจระหว่างชาวไทยใหญ่กันเอง และชาวไทยใหญ่กับชาวพม่า สงครามดังกล่าวก่อให้เกิดความวุ่นวายในเมืองกองและเมืองใกล้เคียง ทำให้ชาวไทยใหญ่จำนวนมากต้องลี้ภัยมาอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะในแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย และเชียงใหม่

นอกจากนี้ เหตุการณ์ในอดีตที่ทำให้ชาวไทยใหญ่อพยพเข้ามาในประเทศไทยก็คือภายหลังจากที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา เกิดความขัดแย้งทางการเมืองการปกครองระหว่างกลุ่มอำนาจและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ภายในประเทศพม่ามาโดยตลอด เนื่องด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ พยายามที่จะเรียกร้องเสรีภาพตามสนธิสัญญาปางหลวง และเหตุการณ์ดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงเป็นการสู้รบทางการเมืองมาได้ปราบปรามราษฎรที่อาศัยอยู่ตามเมืองต่าง ๆ เป็นผลให้ชาวไทยใหญ่ทั้งที่เป็นทหารในกองกำลังกู้ชาติและราษฎรในเขตพื้นที่การต่อสู้ในรัฐฉานต้องละทิ้งถิ่นฐานเดิมเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยที่ปลอดภัยกว่า และจากเหตุการณ์ในอดีตเป็นผลทำให้เกิดความยากลำบากกับสภาวะความเป็นอยู่ จนกระทั่งสืบเนื่องมาถึงในปัจจุบัน ทำให้มีกลุ่มผู้อพยพชาวไทยใหญ่ต้องเดินทางเข้ามาหางานทำในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งส่วนมากมักจะเข้ามาในลักษณะของแรงงานข้ามชาติ

ทางด้านภาษาของชาวไทยใหญ่ วรรณมา จันทนาคัม (2526, หน้า 2) กล่าวว่าชาวไทยใหญ่ในประเทศไทยมักใช้ภาษาของตนเองที่เรียกว่า ความไต หรือ ภาษาไต ในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน จากแผนที่ภาษาในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่ามีชาวไทยใหญ่ที่พูดภาษาไทยใหญ่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ดังนี้

1. อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. อำเภอแม่สาย อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

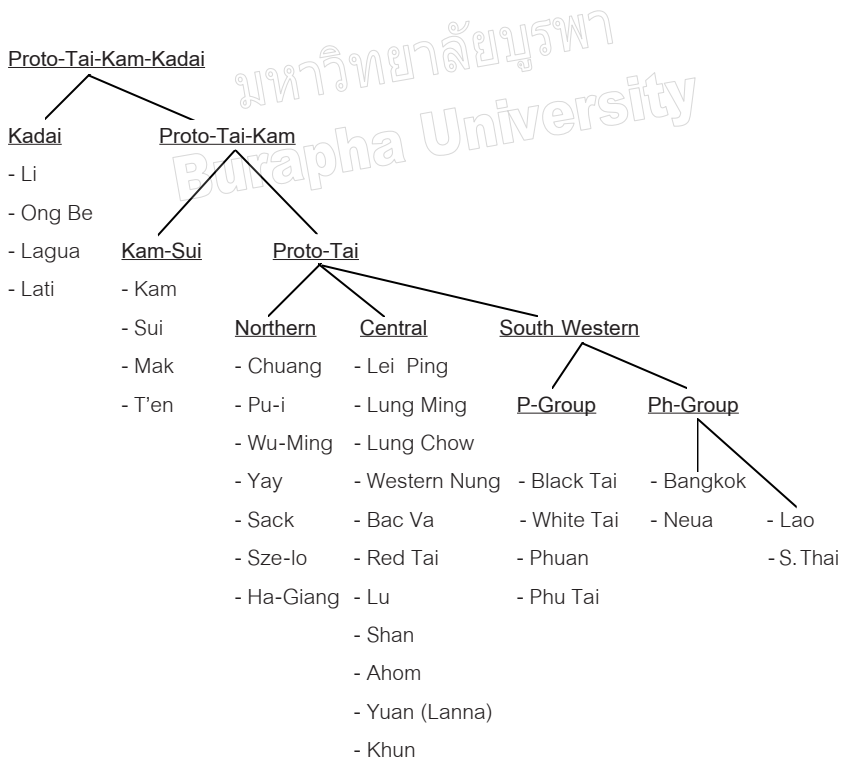
3. อำเภอเมือง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

5. อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

6. อำเภอวังทรายพูน อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

ภาษาไทยใหญ่จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (Tai Language Family) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ และเป็นภาษาไทยกลุ่มสติล ป. เช่นเดียวกับภาษาล้านนา ไทจีน ไทลื้อ ไทอาหม ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (Fang Kuei Li อ้างถึงใน เรื่องเดช บันเขื่อนขัตติย์, 2525, หน้า 25)

THE TAI FAMILY TREE

จากแผนภูมิจะเห็นว่า Li เรียกภาษาไทยใหญ่ว่า Shan คำว่า ชาน นี้ บรรจบ พันธุเมธา (2526, หน้า 14) กล่าวไว้ดังนี้ คำว่า “ชาน” นั้นเขา (คนไทในรัฐชาน) ไม่นิยมเรียกกัน ทั้งที่พูดถึงคำว่าชานแล้ว จะต้องหมายถึงคนไทในรัฐชานเท่านั้น คำว่า “ชาน” จึงมิได้ใช้เป็นทางการและดูเหมือนจะเป็นคำที่พม่าใช้เรียกคนไทในรัฐนี้ เพราะเจ้าของถิ่นกล่าวว่า คำเดิมก็คือ “สยาม” นั่นเอง หากแต่พม่าออกเสียงคำที่มี “ม” สะกดเป็นแม่กน สยามจึงกลายเป็น ชาน ไป ข้อสันนิษฐานนี้ จิตร ภูมิศักดิ์ (2544, หน้า 5-19) กล่าวว่าเป็นความจริง ในภาษาพม่าเขียนคำว่า ชาน โดยใช้รูปอักษร ၵမ်း ถ้าถ่ายเสียงเป็นภาษาไทยก็จะเป็น รุหมะ ตั ว ร นั้น พม่าออกเสียงเป็น ย และเมื่อ ย ออกเสียงควบกล้ำกัน จะออกเสียงเป็น กิ่ง ช กิ่ง ช และการที่พม่าออกเสียงชาน (แม่กน) แต่เขียนชาม (แม่กม) เป็นการยืนยันอย่างดีว่าคำดั้งเดิมนั้นต้องเป็นเสียงแม่กม และพม่าพยายามที่จะถ่ายเสียงคำเรียกชนชาติใดที่เป็นเสียงแม่กมเหล่านั้นนั่นเอง ฉะนั้นคำว่า ชาน-สยาม (หรือคำว่า เซม ในภาษามอญ) จึงเป็นคำเดียวกัน เป็นแต่เพียงเพี้ยนกันไปตามลิ้นภาษา และมีขอบเขตแห่งความหมายแตกต่างกัน กาลเวลาผ่านไปชื่อของชนชาติใดก็เลยเกิดแยกเป็นสองคำเด็ดขาด คือ ชาน (Shan) กับ สยาม (Siam) ซึ่งแทบจะไม่เห็นร่องรอยว่าเป็นคำเดียวกัน คำว่า ชาน (Shan) ทั้งในภาษาพม่าและอังกฤษจึงมีความหมายครอบคลุมถึงชนชาติไต-ไททั้งหมดที่อยู่นอกกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและนอกอาณาเขตของลาว นอกจากนี้ยังมีชื่อที่ชนชาติอื่นใช้เรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ชาวไทยภาคกลางและชาวล้านนาในอดีตมักเรียกชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่า “เงี้ยว” ซึ่งชื่อดังกล่าวนี้มีนัยถึงการดูแคลนและชาวไทใหญ่เองไม่ชอบที่จะให้เรียกเช่นนั้น ส่วนชาวไทใหญ่จะเรียกตนเองว่า “ไต” หรือ “ไท”

ในด้านภาษา ภาษาไทใหญ่เป็นภาษาตระกูลไท ซึ่งจัดเป็นภาษาคำโดด กล่าวคือ คำดั้งเดิมในภาษาเป็นคำพยางค์เดียว แต่เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปและวงศัพท์มีไม่เพียงพอ ก็ต้องมีการสร้างศัพท์ใหม่ด้วยการนำคำยืมในภาษาต่างประเทศมาใช้ โดยในบทความนี้ จะกล่าวถึงวิธีการยืมคำในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ ลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ ตามลำดับ

เนื้อหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งที่มีบทบาทในภาษาไทยใหญ่มาก ทั้งนี้เพราะในช่วงปี พ.ศ. 2428-2490 อังกฤษได้เข้ามาปกครองพม่า ซึ่งก็รวมถึงปกครองรัฐฉานด้วย ฉะนั้นจึงปรากฏคำยืมภาษาอังกฤษมากมายที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวไทยใหญ่

วิธีการยืมคำในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้นจึงมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การทับศัพท์ การแปลศัพท์คำยืม และการบัญญัติศัพท์ (การสร้างคำขึ้นใหม่ให้มีความหมายเหมือนกับคำยืมนั้น)

ตัวอย่าง คำยืมที่เป็นการทับศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร ¹	ความหมาย
เคว, ฟู๋,	/kwɛː²-fiː²/	กาแฟ
อ่า,	/waːj²/	ไวน์

เคว, ฟู๋, /kwɛː²-fiː²/ มาจากภาษาอังกฤษว่า coffee หมายถึง กาแฟ

อ่า, /waːj²/ มาจากภาษาอังกฤษว่า wine หมายถึง ไวน์

ตัวอย่าง การแปลศัพท์คำยืม เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
ฟู๋อ้อฮ่า,	/phi:n¹-kha:w²/	หนังสือพิมพ์
ทาว์:อี้อ้อฮอ;เอ้อ	/ta:ŋ⁵-kin¹-tse:³-je:n¹/	อาหารแซ่เย็น, อาหารแซ่แข็ง

ฟู๋อ้อฮ่า, /phi:n¹-kha:w²/ ประกอบด้วยคำว่า ฟู๋อ้อ /phi:n¹/ 'เอกสาร' และ ฮ่า, /kha:w²/ 'ข่าว'

ฟู๋อ้อฮ่า, /phi:n¹-kha:w²/ เป็นคำยืมที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า newspaper หมายถึง หนังสือพิมพ์

ทาว์:อี้อ้อฮอ;เอ้อ /ta:ŋ⁵-kin¹-tse:³-je:n¹/ ประกอบด้วยคำว่า ทาว์:อี้อ้อ /ta:ŋ⁵-kin¹/ หมายถึง อาหาร ฮอ;เอ้อ /tse:³-je:n¹/ 'แซ่เย็น, แซ่แข็ง'

¹ ตัวเลขที่ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ในสัทอักษร มี 5 เสียง ดังนี้

เสียง 1 ตรงกับเสียง²⁻⁴

เสียง 3 ตรงกับเสียง⁵⁻³

เสียง 5 ตรงกับเสียง³⁻³

เสียง 2 ตรงกับเสียง²⁻¹

เสียง 4 ตรงกับเสียง⁴⁻³

ตาวัดั๋นอ๋อ๓๐๐;วี่อ๋อ / ta:ŋ⁵-kin¹-tse:³-je:n¹ / เป็นคำยืมที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า frozen food หมายถึง อาหารแช่เย็น , อาหารแช่แข็ง

ตัวอย่าง คำยืมที่เป็นการบัญญัติศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
เอะจื่อ๊ะ	/ je: ⁵ -ŋi:n ⁵ /	ธนาคาร
อ๋อ;มุ๋อ๋อ;อ๋,วี่	/ khaw ³ -mun ⁵ -khj ² -kaj ² /	ขนมเค้ก

เอะจื่อ๊ะ / je:⁵-ŋi:n⁵ / ประกอบด้วยคำว่า เอะ / je:⁵ / 'ยุ่งฉาง' และ จื่อ๊ะ / ŋi:n⁵ / 'เงิน'

เอะจื่อ๊ะ / je:⁵-ŋi:n⁵ / เป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า bank หมายถึง ธนาคาร

อ๋อ;มุ๋อ๋อ;อ๋,วี่ / khaw³-mun⁵-khaj²-kaj² / ประกอบด้วยคำว่า อ๋อ;มุ๋อ๋อ / khaw³-mun⁵ / 'ขนม' และ อ๋,วี่ / khaj²-kaj² / 'ไข่ไก่'

อ๋อ;มุ๋อ๋อ;อ๋,วี่ / khaw³-mun⁵-khaj²-kaj² / เป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า cake หมายถึง ขนมเค้ก ซึ่งเป็นขนมที่ต้องใช้ไข่ไก่เป็นส่วนประกอบ

ในด้านลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ก็มีในหลายลักษณะ คือ คำยืมที่เป็นคำเดียว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาไทยใหญ่กับคำยืม และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมกับคำยืม

ตัวอย่าง คำยืมภาษาอังกฤษที่เป็นคำเดียว เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
อี่วี่,ลือ	/ te:k ² -tsi: ² /	แท็กซี่
จ็วี่,อี่วี่	/ ca: ² -kin ² /	เสื้อแจ็คเก็ต หรือ เสื้อคลุมสั้น

อี่วี่,ลือ / te:k²-tsi:² / มาจากภาษาอังกฤษว่า taxi หมายถึง รถยนต์รับจ้างสาธารณะ

จ็วี่,อี่วี่ / so:³-ca:²-kin² / มาจากภาษาอังกฤษว่า jacket หมายถึง เสื้อคลุมสั้น

ตัวอย่าง คำยืมที่เป็นการประสมคำระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทย เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
กะ:๐ลริ้:	/ ka: ⁵ -pa ⁵ -lik ⁵ /	รถตำรวจ
กะ:๐ริ้:	/ ka: ⁵ -te:ŋ ⁴ /	รถถัง

กะ:๐ลริ้: / ka:⁵-pa⁵-lik⁵ / มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า police car หมายถึง รถตำรวจ แต่เมื่อรับมาแล้วนำมาเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทยใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้าส่วนขยาย

กะ:๐ริ้: / ka:⁵-te:ŋ⁴ / มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า tank (car) หมายถึง รถถัง แต่เมื่อรับมาแล้วนำมาเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทยใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้าส่วนขยาย

ตัวอย่าง คำยืมที่เป็นการประสมคำระหว่างภาษาไทยใหญ่กับภาษาอังกฤษ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๐ลริ้;๐ลริ้;	/ so: ³ -kut ³ /	เสื้อคลุมยาว
๐ลริ้;๐ลริ้:	/ ko:n ¹ -cin ⁵ /	กางเกงยีนส์

๐ลริ้; / so:³ / เป็นภาษาไทยใหญ่ หมายถึง เสื้อ ส่วน ๐ลริ้; / kut³ / มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า coat หมายถึง เสื้อคลุมยาว

๐ลริ้ / ko:n¹ / เป็นภาษาไทยใหญ่ หมายถึง กางเกง ส่วน ๐ลริ้: / cin⁵ / มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า jeans หมายถึง กางเกงยีนส์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ

ปัจจัยทางด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจที่เกิดจากอิทธิพลของอังกฤษที่เข้ามาปกครองพม่าและไทยใหญ่ นั้นมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการยืมคำ กล่าวคือ นับตั้งแต่พม่าและไทยใหญ่ถูกปกครองโดยอังกฤษ ก็เป็นสาเหตุทำให้ชาวไทยใหญ่นำคำยืมภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

ตัวอย่าง คำยืมและการบัญญัติศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๒, วี, ซุ่, วาเอ้ออว:	/ pa:²-ti:²-fa:j²-sa:n¹-khat⁵ /	พรรคฝ่ายค้าน
อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋	/ muk⁴-tsum⁵-ka:n¹-ka:⁴-lum³-fa:⁴ /	องค์การการค้าโลก

๒, วี, ซุ่, วาเอ้ออว: / pa:²-ti:²-fa:j²-sa:n¹-khat⁵ / พรรคฝ่ายค้าน ประกอบด้วยคำว่า ๒, วี, / pa:²-ti:² / มาจากภาษาอังกฤษว่า party หมายถึง พรรค หมู่มุคนที่เข้าร่วมกันเป็นพวกเป็นฝ่าย และ ซุ่, วาเอ้ออว: / fa:j²-sa:n¹-khat⁵ / 'ฝ่ายค้าน' ๒, วี, ซุ่, วาเอ้ออว: / pa:²-ti:²-fa:j²-sa:n¹-khat⁵ / เป็นคำที่สร้างขึ้นมาจากภาษาอังกฤษว่า opposition

อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋ / muk⁴-tsum⁵-ka:n¹-ka:⁴-lum³-fa:⁴ / ประกอบด้วยคำว่า อุ๋อุ๋อุ๋ / muk⁴-tsum⁵ / 'องค์การ, ชมรม, สมาคม' อุ๋อุ๋อุ๋ / ka:n¹-ka:⁴ / 'การค้า' และ อุ๋อุ๋อุ๋ / lum³-fa:⁴ / 'โลก'

อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋อุ๋ / muk⁴-tsum⁵-ka:n¹-ka:⁴-lum³-fa:⁴ / เป็นคำที่สร้างขึ้นมาจากภาษาอังกฤษว่า World Trade Organization

ปัจจัยการรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจนี้ กล่าวได้ว่า หลังจากที่มาได้รับเอกราชจากอังกฤษใน พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา การปกครองในพม่าได้ดำเนินไปตามรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ได้รับแบบอย่างมาจากประเทศอังกฤษ แต่นับจากที่ นายพล เนวิน ทำการรัฐประหารทางการเมืองให้เป็นรูปแบบสังคมนิยมภายใต้รัฐบาลทหารในปี พ.ศ. 2505 ประเทศพม่าก็ได้รับผลกระทบทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างหนักสืบเนื่องต่อมาหลายยุคหลายสมัย จนในที่สุดรัฐบาลทหารชุดใหม่ในช่วงสมัยประธานาธิบดีเต็งเส่ง (พ.ศ. 2554) จึงต้องทำการเปิดประเทศโดยนำแนวโน้มนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจากชาติตะวันตกเข้ามาปรับใช้ เป็นผลให้เกิดการรับคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มนโยบายดังกล่าวเข้ามาในสังคมด้วย สำหรับกลุ่มชนชาวไทยใหญ่ผู้สนใจการเมือง ก็ได้นำคำศัพท์เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ โดยการนำคำยืมมาประสมกับภาษาไทยใหญ่ หรือบัญญัติศัพท์ใหม่โดยใช้ภาษาไทยใหญ่ไป

ปัจจัยอีกประการหนึ่ง ที่มีส่วนทำให้มีการยืมคำภาษาอังกฤษเข้ามาใช้คือ ปัจจัยการรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค

ตัวอย่าง คำยืมที่เกิดจากการบัญญัติศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
เขือ๋อ, ๑อฺเจะ:	/phe:n ² -mat ⁴ -khw: ⁵ /	เน็คไท
๑อฺอ:๑อฺ;	/nom ⁵ -so:m ³ /	นมเปรี้ยว

เขือ๋อ, ๑อฺเจะ: /phe:n²-mat⁴-khw:⁵ / ประกอบด้วยคำว่า เขือ๋อ, /phe:n² / 'ผืนผ้า' และ ๑อฺ /mat⁴ / 'มัด, ผูก' และ เจะ: /khw:⁵ / 'คอ'

เขือ๋อ, ๑อฺเจะ: /phe:n²-mat⁴-khw:⁵ / เป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า neck tie

๑อฺอ:๑อฺ; /nom⁵-so:m³ / ประกอบด้วยคำว่า ๑อฺอ: /nom⁵ / 'นม' และ ๑อฺ; /so:m³ / 'เปรี้ยว' เป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า yogurt ซึ่งหมายถึง นมเปรี้ยว

การเข้ามาของชาติตะวันตก โดยเฉพาะในช่วงที่พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษนี้ มีส่วนทำให้ภาษาของชาวไทยใหญ่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เมื่อชาวไทยใหญ่ได้ติดต่อกับชาวอังกฤษที่พูดภาษาต่างกัน และมีวัฒนธรรมต่างกัน ย่อมมีการแลกเปลี่ยนในด้านภาษาและวัฒนธรรม เช่น มีการยืมคำเพื่อใช้เรียกสิ่งของในวัฒนธรรมของชนต่างชาตินั้น โดยเฉพาะคำที่ใช้เรียกเครื่องอุปโภคและบริโภค และการยืมคำในภาษาอังกฤษนี้ กล่าวได้ว่าเป็นการสัมผัสภาษาระหว่างภาษาไทยใหญ่กับภาษาอังกฤษ ซึ่งเกิดจากการที่ชาวไทยใหญ่ได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น และมีโอกาสได้เห็นและได้ใช้เครื่องอุปโภคและบริโภคใหม่ ๆ ที่มาจากต่างชาติ ดังนั้น ด้วยความต้องการคำศัพท์เพิ่มขึ้น เพื่อมาเรียกขานสิ่งต่าง ๆ คำที่เกิดขึ้นใหม่จึงได้มาจากการยืมคำในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีส่วนทำให้ภาษาไทยใหญ่มีภาษาอังกฤษปนอยู่มาก แต่ในขณะเดียวกันชาวไทยใหญ่บางกลุ่ม เช่น กลุ่มสมาคมวรรณคดีชาน กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มสื่อมวลชน ที่เกรงว่าภาษาไทยใหญ่จะสูญเสียเอกลักษณ์ไป ก็ได้มีการสร้างคำศัพท์ภาษาไทยขึ้นใช้แทนคำยืมภาษาอังกฤษด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้แล้ว ความทันสมัยและเทคโนโลยีของโลกปัจจุบันที่มีความรุดหน้าทางวิทยาการอย่างมากก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดมีการสร้างคำใหม่ ๆ เพื่อใช้เรียกสิ่งประดิษฐ์ที่เข้ามาในชีวิตประจำวันของชาวไทยใหญ่

ตัวอย่าง คำยืมที่เกิดจากการบัญญัติศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
ꨀꨣ;ꨀꨣꨣ,ꨀꨣꨣꨣ:	/ khə:ŋ ³ -si:p ² -sa:j ¹ -lo:m ⁵ /	เครื่องโทรศัพท์
ꨀꨣꨣꨣꨣꨣꨣ;	/ kho: ¹ -laj ¹ -lə:n ³ /	บันไดเลื่อน

ꨀꨣ; / khə:ŋ³ / หมายถึง เครื่อง หรือ สิ่งของ ꨀꨣꨣ, / si:p² / หมายถึง สืบหรือ มาอย่างต่อเนื่อง ꨀꨣꨣ / sa:j¹ / หมายถึง สาย หรือ สิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นยาว
ꨀꨣꨣꨣ: / lo:m⁵ / หมายถึง ลม, อากาศ ꨀꨣꨣ;ꨀꨣꨣꨣ,ꨀꨣꨣꨣꨣꨣ: / khə:ŋ³-si:p²-sa:j¹-lo:m⁵ / หมายถึง เครื่องที่มีเสียงมาตามสายสัญญาณในอากาศ ใช้เรียก เครื่องโทรศัพท์ ซึ่งเป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า telephone

ꨀꨣꨣꨣꨣꨣꨣ / kho:¹-laj¹ / หมายถึง บันได ꨀꨣꨣꨣꨣꨣꨣ; / tsə:k³ / หมายถึง เลื่อน
ꨀꨣꨣꨣꨣꨣꨣꨣꨣ; / kho:¹-laj¹-lə:n³ / หมายถึง บันไดเลื่อน ซึ่งเป็นคำที่สร้างขึ้นมาใช้แทนภาษาอังกฤษว่า escalator

ในปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเป็นอย่างมาก ไม่เฉพาะแต่ชาวไทยใหญ่ในรัฐฐานเท่านั้นที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชาติตะวันตก ชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมชาติตะวันตกเช่นกัน ดังนั้น การเข้ามาของวัฒนธรรมทางด้านประดิษฐ์กรรม ก็หมายถึงการเข้ามาของภาษาจากชาติตะวันตกด้วย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทยใหญ่มาก

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างข้อมูลพบว่า คำยืมภาษาอังกฤษที่ชาวไทยใหญ่รับมาใช้มีทั้งที่รับมาใช้โดยตรง และคำยืมที่นำมาประสมกับคำไทยใหญ่เพื่อให้เกิดเป็นคำใหม่ในการใช้เรียกแวนนโยบายและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่มีมากับวัฒนธรรมตะวันตก นอกจากนี้แล้ว ชาวไทยใหญ่ยังได้สร้างคำเป็นภาษาไทยขึ้นใช้แทนคำภาษาอังกฤษด้วย

สรุป

การยืมคำแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยได้อย่างชัดเจน เพราะมีการนำคำยืมในภาษาอังกฤษมาใช้ในการสื่อสารให้สะดวกแก่การเข้าใจกัน ท่ามกลางกระแสของสิ่งหรือสภาพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวอยู่ตลอด ดังนั้น วิธีการยืมคำในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยนั้น จึงมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การทับศัพท์ การแปลศัพท์คำยืม และการบัญญัติศัพท์ใหม่ ในด้านลักษณะคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ก็มีในหลายลักษณะ คือ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาไทยใหญ่กับคำยืมภาษาอังกฤษ และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาอังกฤษกับคำยืมภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เมื่อมีการยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่แล้ว ก็จะมีการเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทยใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้าส่วนขยาย

นอกจากนี้แล้ว จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการศึกษาคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทยใหญ่ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมของกลุ่มชนชาวไทยใหญ่ที่ทำให้เกิดการรับคำยืมอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมในภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ก็มีอยู่หลายปัจจัย คือ 1) ปัจจัยทางด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ 2) ปัจจัยการรับวัฒนธรรมตะวันตกทางด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค 3) ปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยีของโลกปัจจุบัน ที่มีความรู้หน้าทางวิทยาการและทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันชาวไทยใหญ่นั้นว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านแรงงานและวัฒนธรรมประเพณีอย่างมากในสังคมไทย กอปรกับชาวไทยใหญ่อีกมีอยู่จำนวนมากในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย ดังนั้น ภาษาไทยใหญ่จึงกลายเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะภาษาเขียนที่ปรากฏในเอกสารและตามแผ่นป้ายในสถานที่ต่าง ๆ การศึกษาคำยืมในภาษาไทยใหญ่นี้ จึงทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางภาษาของชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นชนชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ทางตอนเหนือของไทยได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาคำยืมในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทอื่น ๆ ได้ต่อไป

ข้อตกลงในการใช้สัญลักษณ์ภาษาไทยใหญ่

1. สัญลักษณ์ลักษณะที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยใหญ่มีดังนี้

พยัญชนะต้น

สัญลักษณ์	พยัญชนะไทยใหญ่
/ k /	ก
/ kh /	ข
/ ŋ /	ค
/ ts /	ต
/ s /	ด
/ ñ /	น
/ t /	ด
/ th /	ต
/ n /	น
/ p /	ป
/ ph /	ฟ
/ f /	ฟ
/ m /	ม
/ j /	ย
/ r /	ร
/ l /	ล
/ w /	ว
/ h /	ห
/ ʔ /	อ
/ c /	จ
/ ch /	ช
/ sh /	ซ

พยัญชนะสะกด

ศัพท์สัญลักษณ์	พยัญชนะสะกดไทใหญ่
/ k /	ᵑ
/ t /	ᵑᵑ
/ p /	ᵑ
/ ŋ /	ᵑ
/ n /	ᵑᵑ
/ m /	ᵑ
/ y /	ᵑᵑ
/ w /	ᵑ

พยัญชนะควบกล้ำ

ศัพท์สัญลักษณ์	พยัญชนะควบกล้ำไทใหญ่
- j	- ɟ
- r	ᵑ-
- w	ᵑ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยที่ปรากฏในรูปเขียนนั้น เมื่อออกเสียงจะกลายเป็นเสียงที่แยกพยางค์ เช่นคำว่า ฏาะ: ออกเสียงเป็น /ta⁵-la:⁵/ เป็นต้น

2. ศัพท์สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ตารางแสดงหน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ส่วนของลิ้น ระดับของลิ้น	สระหน้า	สระกลาง	สระหลัง
สูง	i i:	ɨ ɨ:	u u:
ค่อนข้างสูง	e e:	ə ə:	o o:
ค่อนข้างต่ำ	ɛ ɛ:		ɔ ɔ:
ต่ำ		a a:	

สระเดี่ยว

ศัพท์สัญลักษณ์	สระเดี่ยวในภาษาไทยใหญ่
i i:	— [◌] ◌ [◌]
ɪ ɪ:	[◌] ◌ _ɪ
u u:	— [◌] ◌ [◌]
e e:	— [◌] —
ə ə:	[◌] ◌ _ə
o o:	[◌] ◌ _o
ɛ ɛ:	— [◌] —
ɔ ɔ:	— [◌] —
a a:	— [◌] — [◌] (— [◌])

สระประสม

ศัพท์สัญลักษณ์	สระประสมในภาษาไทยใหญ่
ai:	— [◌] ◌ _ɪ

สระที่มีเสียงตัวสะกด

ศัพท์สัญลักษณ์	สระที่มีเสียงตัวสะกดในภาษาไทยใหญ่
aj	[◌] ◌ _ɨ
am	[◌] ◌ _ɨ

3. ศัพท์สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่มิดังนี้

ศัพท์สัญลักษณ์	วรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่
— ₁	— (สามัญ)
— ₂	— , (เอก)
— ₃	— ; (โท)
— ₄	— . (ตรี)
— ₅	— : (สามัญพิเศษ)

บรรณานุกรม

- จิตร ภูมิศักดิ์. (2544). *ความเป็นมาของ คำ สยาม ไทย ลาว และ ขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์, วิระดา สมสวัสดิ์ และเรณู วิชาศิลป์ (บรรณานุกรม). (2541). *ไท; TAI*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์เมือง.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2544). *พม่า ประวัติศาสตร์และการเมือง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร่วมกับมูลนิธิโตโยต้า.
- แน่นน้อย ดวงดารา. (2542). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. จันทบุรี: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี .
- พรพิลาส เรื่องโชติวิทย์. (2535). *การวิเคราะห์ความหมายของคำ*. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรณิดา ชันธพัทธ์.(2548). *การศึกษาคำประสมในภาษาไทยใหญ่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวรรณกรรมล้านนา, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรื่องเดช บันเขื่อนขัติย์. (2525). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรรณมา จันทนาคม. (2526). *ลักษณะของภาษาไทยใหญ่ (ไต้อ้อ) ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจิตรา แสงพลสิทธิ์. (2524). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2556). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สายสม ธรรมธิ. (2538). *ลายสักไทใหญ่*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2531). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2533). *ภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาไทยใหญ่

ฝ่ายจัดทำวารสารข่าวลอดแลว. (2011). *လွတ်ငြိမ်း (Tai Freedom) Vol. 12* ตุลาคม.
เชียงใหม่ .

Sao Tern Moeng. (1995). *Shan-English Dictionary*. Maryland : DP Dunwoody
Press.

Shan Culture And Education Central Committee (SCEC). (2002). *Picture
Dictionary*. Chiang Mai, Thailand: SCEC.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University